

ПОДЯКА

Багато років поспіль до Інституту медичної радіології ім. С.П. Григор'єва (Україна) зі шпиталю St. Joseph, що в м. Лондон (Канада, Онтаріо), надходять паки з інструментами для інтервенційних радіологічних діагностичних і терапевтичних втручань як добродійні дарунки для хворих, що потребують відповідної допомоги. Автором цих офір є асоційований професор, прізвище якого могло б бути символом його народу — **Роман Іван Козак**.

Про його скромність свідчить те, що на наші прохання вислати свою картку для публікації в Українському радіологічному журналі подяки, доктор Роман довгі роки відмовлявся, і тільки нашою наполегливістю ми отримали світліну і тепер маємо можливість від хворих, яким його добродійні дарунки зберегли здоров'я чи життя, висловити сердечну подяку і побажання успіхів і талану.

Професор М. Пилипенко

Зауваження до рецензії проф. М.І. Омельянца на «Українсько-англійсько-російський тлумачний словник з радіології та радіологічного захисту» Ю. Бездробного, В. Козирського і В. Шендеровського (УРЖ, 2008, Т. XVI, вип. 2).

До рецензії на загал немає суттєвих зауважень. Дійсно, під час розробки української наукової термінології «слід визнати за доцільне широкое наукове обговорення цього питання з подальшою стандартизацією термінів». Потрібне саме «наукове обговорення», а не адміністративні рішення «з метою наближення української мови до російської», як це робили раніше, що й призвело до нівечення української наукової термінології.

Можна відзначити, що певне здивування викликає «перекваліфікація» авторів Словника в «упорядників».*

Але з одним постулатом рецензії не можна погодитися. Йдеться про термін «радіаційний захист», на правомірності якого наполягає автор рецензії і пише, що такого терміна в словнику немає. Такий термін у словнику є під титлом [Р-103] і визначається, як «некоректний термін, який вряди-годи заступає *радіологічний захист*». Таке розуміння є цілком правильним. Разом з тим, не можна погодитися з коректністю терміна «радіаційний захист», незважаючи на його часте використання, навіть у законодавчих актах. Радіаційний захист означає захист радіацією. Так само, як хімічний захист у сільському господарстві визначається, як захист хімічними засобами, а не від хімічних факторів. Біологічний захист у тій галузі означає захист за допомогою біологічних систем і організмів, але жодним чином не захист від них. Танковий захист у військовій справі є захистом за допомогою танків, але аж ніяк не захистом від танків. Тому й радіаційний захист означає захист (скажімо, від військ супротивника) радіаційним фактором — ядерною зброєю, або «брудною бомбою», яка несе звичайний заряд і радіоактивні речовини.

До речі, в Нормах радіаційної безпеки України, створених фахівцями вищої кваліфікації, термін «радіаційний захист» відсутній. Там використовується термін «протирадіаційний захист». Перший термін, дійсно, широко використовується в медичній радіології, радіаційній медицині, але це не може бути підставою для «легалізації» зазначеного терміна, оскільки його сенс не вказує на захист від радіації.

Терміни «протирадіаційний захист» і «радіологічний захист» чітко означають характер і спрямування цього захисту. Не можна погодитися з автором рецензії і в тому, що термін «радіологія» дотичний «тільки до застосування радіоактивних речовин і джерел іонізуючого випромінювання в медицині для діагностики й лікування...». Радіологія охоплює не лише медичну практику. Є фізична, хімічна, екологічна, сільськогосподарська та інша радіологія. І саме дані, отримані радіологією як цілісною наукою, дозволяють здійснювати радіологічний захист, адже всі обмеження впливу йонізуючого опромінювання на людину (не лише на пацієнтів і персонал) і прогнози негативного впливу радіації на здоров'я людини базуються на даних радіологічних досліджень. Без цих даних жодний захист від радіації був би неможливим.

Якщо когось лякає спорідненість «радіологічного захисту» з «радіологією», слід обирати термін «протирадіаційний захист», однозначність якого не може викликати жодних сумнівів. Використовуйте його замість сумнівного і некоректного «радіаційного захисту».

Ю.В. Бездробний, В.Г. Козирський, В.А. Шендеровський

* Застосування терміна «автори» в даному випадку є недоцільним. Відповідно до «Тлумачного словника української мови» (Укладачі: Василь Яременко, Оксана Сліпушко. — К.: Аконіт, 1999): «...автор — людина, яка написала будь-яку працю, твір, лист, проект і т.ін. (так, автором поезії «Ще не вмерла України» є П. Чубинський)».

Тобто, автор є творцем, тим, хто створив оригінальний твір, що неможливо сказати про створення словника, яке полягає в укладанні, упорядкуванні термінології з відповідних проблем.

У цьому легко пересвідчитися, звернувшись до будь-якого зі словників. Наприклад, «Українсько-російський фразеологічний словник» / Укладачі: С.І. Олійник, М.М. Сидоренко. — Вид. 2-ге, доп. — К.: Рад. шк., 1978; «Українсько-російський словник» / Укладачі: В.С. Ільїн, К.П. Дорошенко, С.П. Левченко та ін. — Вид. 4-те. — К.: Головна редакція Української радянської енциклопедії, 1976.

Вибачення

З вини редакції в УРЖ, т. XVI, вип. 1, було переплутано знімки. Просимо вибачення у головного лікаря Житомирського онкодиспансеру Б.М. Гулі та головного лікаря Вінницького онкодиспансеру П.Я. Одарченка.